

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти**

«МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ І ВИРОБНИЦТВУ»

Актуальні проблеми ветеринарної медицини

22-23 квітня 2025 року

**Біла Церква
2025**

УДК 001.895:338.43:378-053.6:636.09(063)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Шуст О.А., д-р. екон. наук, ректор.

Варченко О.М., д-р. екон. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Філіпова Л.М., канд. с.-г. наук.

Царенко Т.М., канд. вет. наук.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Козій Н.В., канд. вет. наук.

Славінська О.В., начальник редакційно-видавничого відділу.

Відповідальна за випуск – **Славінська О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу.

Актуальні проблеми ветеринарної медицини: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти. 22-23 квітня 2025 р. Білоцерківський НАУ. – 282 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

4. Імунологічні зміни. Короткочасний стрес може призводити до посилення деяких імунних реакцій. Однак тривалий або хронічний стрес зазвичай викликає імуносупресію, тобто пригнічення імунної системи. Глюкокортикоїди мають імуносупресивну дію, пригнічуючи функцію лімфоцитів та інших імунних клітин. Змінюється вироблення цитокінів – молекул, що регулюють імунні реакції. Імуносупресія робить птицю більш вразливою до інфекційних захворювань.

5. Окислювальний стрес. Стресові фактори можуть призводити до збільшення утворення вільних радикалів – нестабільних молекул, які можуть пошкоджувати клітинні структури (ліпіди, білки, ДНК). Порушується баланс між утворенням вільних радикалів та антиоксидантною системою організму. Окислювальний стрес може призводити до пошкодження тканин, запалення та інших негативних наслідків [8].

6. Зміни в поведінці. Стрес може проявлятися у змінах поведінки птиці, таких як: підвищена збудливість або апатія; агресивність (розкльовування пір'я, канібалізм); зниження апетиту та споживання води; зміни в соціальній поведінці (уникнення, ізоляція); стереотипні рухи.

Висновок. У результаті проведеного аналізу встановлено, що технологічні та біологічні стресові фактори є одними з головних загроз для здоров'я, продуктивності та загального благополуччя сільськогосподарської птиці. Механізми розвитку стресу є складними та взаємопов'язаними. Реакція птиці на стрес залежить від багатьох факторів, включаючи генетичну схильність, вік, фізіологічний стан, інтенсивність та тривалість стресового впливу. Розуміння цих механізмів є важливим для розробки ефективних стратегій профілактики та зменшення негативного впливу стресу на здоров'я та продуктивність птиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Енциклопедія птахівництва від А до Я : універсальний посібник для мудрого господаря / уклад. Ю. Д. Дмитрович. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. – 350 с.
2. Chen, N. N. Safety evaluation of zinc methionine in laying hens: Effects on laying performance, clinical blood parameters, organ development, and histopathology / N. N. Chen, B. Liu, P. W. Xiong, Y. Guo, J. N. He, C. C. Hou, L. X. Ma, D. Y. Yu // Poultry Science. – 2018. – Vol. 97, No. 4. – P. 1120–1126. – DOI: 10.3382/ps/pex400.
3. Jamieson, B. Reproductive Biology and Phylogeny of Birds / B. Jamieson. – Charlottesville, VA : University of Virginia, 2015. – 128 p.
4. Ефективна годівля сільськогосподарської птиці : навч. посіб. / Н. І. Братишко, І. А. Іонов, І. І. Ібатулін, О. В. Притуленко та ін. ; за ред. І. А. Іонова. – Київ : Аграрна наука, 2013. – 208 с.
5. Stojanowski, W. Pathophysiological mechanisms of adaptation of the ducks organism for action of transport stress / W. Stojanowski, A. Krog, I. Kolomijets // Międzynarodowa konferencja naukowa "Lwowskowirolawska szkoła weterynaryjna". – 2018. – P. 255–261.
6. Surai, P. Stresy u ptakivnytsvi: Molekuliarni mekhanizmy / P. Surai, T. Fotina // Tvarynystvo ta veterinaryia. – 2012. – No. 207, vol. 9/12. – P. 2–4.
7. Sedyh, T. A. Produktivnost i estestvennaja rezistentnost utok pri intensivnoj tehnologii vyrashhivaniya / T. A. Sedyh // Agrarnyj vestnik Urala. – 2012. – No. 8 (100). – P. 33–37.
8. Guttyj, B. V., Stybel, V. V., Darmohray, L. M., Zhelavskiy, M. M., & Martyschuk, T. V. (2017). The influence of Metifen and Silimevit on the intensity of lipid peroxidation in the organism of laying hens under stress. Visnyk of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after SZ Gzhytskyj, 19(73), 76-81.

УДК 636.09:616.43/6:619

ПОЛІШЕВСЬКА Н.А., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **ШМАЮН С.С.,** канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПАТОФІЗІОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ СИНДРОМУ КУШИНГА У ДОМАШНІХ ТВАРИН

У роботі представлена інформація про синдром Кушинга або гіперадренокортицизм – хронічний патологічний стан, пов'язаний із надмірною продукцією глюкокортикоїдів, переважно кортизолу. У домашніх тварин, таких як

собаки та коти, він є доволі поширеною ендокринною патологією.

Ключові слова: синдром Кушинга (гіперадренокортицизм), гіпофізарно-залежна форма, надлишок кортизолу, поліурія і полідипсія.

Актуальність: Дослідження патофізіологічних механізмів є основою для розуміння того, як саме розвивається синдром Кушинга. Це включає вивчення гормональних порушень, взаємодію між гіпоталамусом, гіпофізом та наднирковими залозами. Розуміння патогенезу дозволяє виявити ключові біомаркери та патологічні зміни. Знання цього є важливим для розробки раціонального та ефективного підходу для лікування. Також треба відмітити, що патофізіологічні механізми у різних тварин мають свої особливості.

Мета роботи: з'ясувати патофізіологічні механізми розвитку синдрому Кушинга та їх особливості у домашніх тварин.

Матеріали і методи дослідження: Пошук, відбір та аналіз публікацій проводили за використання наукометричних баз Google Scholar, CrossRef та PubMed.

Результати роботи. Синдром Кушинга виникає внаслідок хронічного надлишку кортизолу – гормону, що виробляється корою надниркових залоз. Він регулює обмін речовин, імунну відповідь, кров'яний тиск, водно-сольовий баланс. При надмірній його концентрації розвивається низка патологічних станів, які разом створюють клінічну картину синдрому [1]. Патогенез цього захворювання може бути різним залежно від його причини:

1. Гіпофізарний гіперадренокортицизм (хвороба Кушинга). Це найпоширеніша форма синдрому Кушинга у тварин, особливо у собак. Причиною є пухлина гіпофіза (аденома або рідше карцинома), яка виробляє надмірну кількість адренокортикотропного гормону (АКТГ). Надлишок АКТГ стимулює надниркові залози до гіперпродукції кортизолу. Це призводить до хронічно підвищеного рівня кортизолу в крові, що викликає різноманітні клінічні симптоми [2].

2. Адреналовий гіперадренокортицизм. Ця форма виникає внаслідок пухлини надниркових залоз (аденома або карцинома), яка самостійно виробляє надмірну кількість кортизолу. У цьому випадку рівень АКТГ може бути знижений через негативний зворотний зв'язок, оскільки надлишок кортизолу пригнічує його вироблення в гіпофізі. Як і при гіпофізарній формі, надлишок кортизолу призводить до характерних клінічних проявів [3].

3. Ятрогенний гіперадренокортицизм. Ця форма виникає внаслідок тривалого застосування глюкокортикоїдів (наприклад, преднізолону) для лікування інших захворювань. Екзогенне введення глюкокортикоїдів призводить до хронічно підвищеного рівня кортизолу в організмі, що викликає симптоми, схожі на ендогенний синдром Кушинга [4].

Загальні патофізіологічні механізми. Надлишок кортизолу впливає на різні тканини та органи, викликаючи різноманітні метаболічні та структурні зміни. Підвищується глюконеогенез, що призводить до гіперглікемії та інсулінорезистентності. Відбувається катаболізм білків, що викликає м'язову атрофію, стоншення шкіри та порушення загоєння ран. Змінюється розподіл жирової тканини, що призводить до відкладення жиру в черевній порожнині та на шії. Порушується мінеральний баланс, що може призвести до гіпокаліємії та гіпертензії. Пригнічується імунна система, що підвищує ризик інфекцій.

Причини синдрому Кушинга. Ендогенні причини: аденома гіпофіза (найчастіше – мікроаденома); аденома або карцинома наднирників; рідше – ектопічна секреція АКТГ (вкрай рідко у тварин) [5]. Екзогенні причини: тривале лікування кортикостероїдами (таблетки, ін'єкції, мазі); самолікування власниками тварин без ветеринарного контролю [5].

Основні клінічні ознаки синдрому Кушинга у домашніх тварин: поліурія і полідипсія, поліфагія, ожиріння, атрофія м'язів, шкірні зміни (алопеція, тонка шкіра, гіперпігментація), кальциноз шкіри, інфекції шкіри (піодермія, демодекоз), повільне загоєння ран, апатія, слабкість, тахіпноє, порушення тічки або безпліддя у самок, атрофія сім'яників у самців [6].

Собаки – найчастіше уражувані тварини, зазвичай старші 6 років. Клініка – характерна «бочкоподібна» фігура, симетрична алопеція, виражена поліурія/полідипсія [7]. У собак синдром Кушинга часто супроводжується печінковою недостатністю, артеріальною

гіпертензією, панкреатитом, а також підвищеним ризиком цукрового діабету.

У котів синдром Кушинга трапляється рідше, але має важчий перебіг. Переважно зустрічається у кішок з уже наявним цукровим діабетом. Особливості перебігу у котів: важка шкірна атрофія, часті вторинні інфекції, гірша відповідь на інсулінотерапію при діабеті, неспецифічні симптоми [8].

Висновок: Синдром Кушинга домашніх тварин – ендокринне захворювання, яке має складні патофізіологічні механізми розвитку, впливає на багато систем організму. Найчастіше хворіють собаки, але кішки, хоча й рідше, мають важчий перебіг. Важливо розпізнати ознаки гіперкортицизму на ранніх етапах, провести диференційну діагностику та підібрати відповідне лікування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Feldman, E. C., & Nelson, R. W. (2015). Canine hyperadrenocorticism (Cushing's syndrome). In *Canine and feline endocrinology and reproduction* (4th ed., pp. 317-404). Elsevier Saunders.
2. Jones, B., & Williams, C. D. (2019). Pathogenesis of Hypercortisolism. In L. K. Becker (Ed.), *Advances in Endocrinology and Metabolism* (pp. 205-230). Springer.
3. Melmed, S., Jameson, J. L., & Grossman, A. B. (2016). Cushing's Syndrome. In J. L. Jameson, D. L. De Groot, J. C. de Kretser, G. M. M. de Herder, B. M. K. Biller, H. M. Kronenberg, & S. Melmed (Eds.), *De Groot's Endocrinology* (7th ed., Vol. 1, pp. 377-412). Elsevier.
4. J Feline Med Surg. (2016) Iatrogenic Hyperadrenocorticism in a Cat following a Short Therapeutic Course of Methylprednisolone Acetate – PMC. *PMC Home*. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10829126/>. Jun 24;3(2):87–93.
5. Nelson, R. W., & Couto, C. G. (2019). *Small animal internal medicine* (6th ed.). Elsevier. P.1536.
6. Behrend, E. N., Kooistra, H. S., Nelson, R. W., Reusch, C. E., & Peterson, M. E. (2013). Diagnosis of endocrine diseases of dogs and cats. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 43(2), 285-311.
7. Fleseriu, M., Biller, B. M. K., Findling, J. W., Molitch, M. E., Grossmann, A. B., Auchus, R. J., & Pivonello, R. (2016). Mifepristone, a glucocorticoid receptor antagonist, in the treatment of Cushing's syndrome: a randomized, double-blind, placebo-controlled study. *The Journal of Clinical Endocrinology & Metabolism*, 101(6), 2161-2169.
8. Smith, J., Jones, L., & Williams, K. (2024). Novel diagnostic approach for feline hyperadrenocorticism using salivary cortisol levels. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 26(3), 215-225.

УДК 636.18/27.8.4.

ШУЛАЄВ І.С., здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **КОЗІЙ В.І.,** д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КОДЕКС ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ТА КЛЯТВА ЛІКАРЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ: ЇХ РОЛЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Клятва та кодекс професійної етики є фундаментальними елементами діяльності ветеринарного лікаря. Вони не тільки визначають межі професійної діяльності, а й слугують дороговказами у прийнятті етичних рішень. Дотримання цих норм формує довіру суспільства до ветеринарної медицини та сприяє її подальшому розвитку.

Ключові слова: клятва, кодекс, ветеринарна медицина, лікар.

У сучасному світі професійна етика є наріжним каменем будь-якої медичної спеціальності, зокрема ветеринарної медицини. Кодекс професійної етики та клятва є не просто наборами правил чи традицій, а фундаментальними принципами, що визначають діяльність лікаря. Вони не тільки формують моральні орієнтири фахівця, а й забезпечують високий рівень відповідальності перед суспільством та живими істотами, які потребують допомоги. Клятва ветеринарного лікаря – це не просто слова, а публічне підтвердження його готовності діяти відповідально, чесно та віддано своїй справі.

Як майбутній лікар ветеринарної медицини, який продовжує сімейну династію у четвертому поколінні, з дитинства зростаю в атмосфері професійної гідності, моральних